

Tóth Bettina

Vajon megismétlődik a zöldhullám a parlamenti választásokon?

Öt évvel ezelőtt az európai zöldpártok számos országban rekordgyőzelmet arattak, ugyanakkor 2024-ben már nem prognosztizálható hasonló eredmény.

A 2019-es európai parlamenti választásokat követően a Zöldek és az Európai Szabad Szövetséget (Zöldek) magába foglaló pártcsalád az addigi legjobb eredményét érte el, ugyanis a 736-ból összesen 74 képviselői helyet tudhatott magáénak a 2019–2024-es időszakban.¹ Nemzeti szinten Németországban ért el meglepően magas eredményt (20,5%) a zöldpárt, megduplázva öt évvel azelőtti eredményét,² de Franciaországban, Ausztriában, Írországban, Nagy-Britanniában és Hollandiában is két számjegyű eredményt értek el a környezet- és klímavédők, köszönhetően többek között a fiatal generáció megmozdulásainak.³ Ebben az időszakban terjedt el ugyanis Európa-szerte a svéd Greta Thunberg által indított „Fridays For Future” mozgalom, amely rövid idő alatt sok ezer embert, majd emberek millióit mozgósította a klímavédelem témájában a pénteki demonstrációk során.⁴

Akkoriban zöldhullámként aposztrofálták a zöldpártok térnyerését és az éghajlatvédelem melletti tüntetések terebélyesedését;⁵ a zöldhullám ugyan még mindig tart, a demonstrációk már annál inkább a klímavédelmi cselekvés ellen szólnak fel bizonyos ágazatokban. Napjainkban még nem tapasztalható kiterjedt elégedetlenség az európai polgárok részéről az éghajlatvédelem tekintetében, de sokak a jelenlegi cselekvési szintet kevésnek titulálják. Ugyanakkor egyaránt új szakmai és politikai hullám indult el, amely az általánosan vett zöldeszmét egyre inkább kritizálja, és fel is szólal ellene. Erre nyújthatnak példát a közelmúlt gazdatüntetései Európa-szerte, amelyeken a résztvevők többek között az egyre szigorodó környezetvédelmi előírásokkal szemben fejezték ki ellenérzésüket.⁶

¹ Európai Parlament 2019a.

² Európai Parlament 2019b.

³ CANDAU 2019.

⁴ Fridays for Future Movement – Inspiration and Action [é. n.].

⁵ LAZARUS 2019.

⁶ TÁRNOK 2024.

Az európai politikában is észlelhető hasonló fordulat, ami a júniusi parlamenti választásokra is jelentős hatással lehet. Ezt támasztják alá az uniós pártcsaládok eddigi állásfoglalásai, amelyek nem sok esetben bőségesek az éghajlatvédelmi aspektusok tekintetében.⁷

A legnagyobb uniós képviselőcsoport, az Európai Néppárt (EPP) kiszivárgott kiáltványtervezetéből kiderül, hogy a klímavédelem leginkább a gazdasági jólét egyik eszközeként aposztrofálható, kiegészítve azzal, hogy csökkenteni szükséges a bürokratikus elemeket az EU zöldpolitikáját illetően. Ezt az állásfoglalást támasztja alá a pártcsalád több korábbi cselekedete is, mint például a természet-helyreállítási törvény tavaly júniusi blokkolása,⁸ vagy ahogyan a belső égésű motorok tilalma tekintetében felülvizsgálatot hirdetett.⁹

Az Európai Parlament jelenlegi és várhatóan a következő ciklus második legnagyobb frakciója, a Szocialisták és Demokraták (S&D) az Emmanuel Macron (és az EPP) által is képviselt „szabályozási szünettel”¹⁰ szembemenvén szorgalmazza a folyamatos cselekvést, kiegészítve és megerősítve annak szociális pillérét az úgynevezett zöld szociális megállapodással, amely a szociálpolitikát és a munkavállalók jogait helyezi előtérbe, hangsúlyt fektetve a globális dél országaira.¹¹

A szociális aspektust a Zöldek is megerősítik választási programjukban, kiemelve a megfizethető lakhatást, a tömegközlekedés kiszélesítését, párhuzamosan a jegyárak csökkentésével, valamint a munka világának reformját, beleértve az EU-szerte bevezetett minimum-alapjövédelmet.¹² Természetesen a pártcsalád – eredeti rendeltetéséből fakadóan – számos éghajlat- és környezetvédelmi célt villant fel programjában, mint például a kizárólag megújuló energiaforrások használata 2040-re vagy a természetmegőrzés és -védelem, ugyanakkor széleskörűen kitekint szinte minden szakpolitikára. Mindazonáltal a januári projekciók szerint a zöldpártcsalád 2024-ben jelentős visszaeséssel számolhat a képviselői székek tekintetében (74 helyett 55), ami jól tükrözi a társadalom újbóli visszafogott támogatását.¹³

Az EP harmadik legnagyobb képviselőcsoportja, a Renew Europe egyelőre még nem véglegesítette programját, azonban újonnan megválasztott elnökük

⁷ SIMON 2024.

⁸ TAYLOR 2023.

⁹ GOULDING CARROLL 2024.

¹⁰ TÓTH 2023.

¹¹ No Green Deal Without a Social Deal 2020.

¹² European Greens 2024.

¹³ European Parliament Election 2024 2024.

kommunikációjából kikövetkeztethető, hogy „zöld” kérdésekben következetességet fognak mutatni, amely alatt értendő például a belső égésű motorokról szóló tilalom felülvizsgálatának elutasítása is.¹⁴

A Baloldal frakciója egyelőre még szintén nem fogadta el választási programját, ugyanakkor az eddigi gyakorlatoknak megfelelően valószínűsíthetően a Zöldekhez hasonló attitűdöt képviselő klímavédelmi programmal néz elébe az idei választásnak.¹⁵

A 2024-es európai parlamenti választás legnagyobb várományosai a közvélemény-kutatások szerint a (szélső)jobboldali pártok; uniós kontextusban nézve az Európai Konzervatívok és Reformerek (ECR), illetve az Identitás és Demokrácia (ID) frakciója.¹⁶ A két tömörülés egyelőre még nem tette nyilvánossá választási programját, de átfogó politikai céljuk egyértelmű: a nemzeti szuverenitás erősítése, vagyis a szakpolitikák uniós szint helyett nemzeti szinten való kezelése, amely alól a klímapolitika sem jelenthet kivételt. Amennyiben ez az éles jobbratolódás megvalósul, az valószínűsíthetően jelentős következményekkel jár majd az európai szintű politikák tekintetében, különösen a környezetvédelmi kérdésekben, ahol az új többség valószínűleg ellenezni fogja az éghajlatváltozás elleni ambiciózus uniós fellépést.

2024. február 16.

Felhasznált irodalom

- CANDAU, Marion (2019): Europe Hit by Green Wave. *Euractiv*, 2019. május 26. Online: <https://euractiv.com/section/energy-environment/news/europe-is-being-hit-by-a-big-green-wave/>
- CUNNINGHAM, Kevin et al. (2024): A Sharp Right Turn: A Forecast for the 2024 European Parliament Elections. *European Council on Foreign Relations*, 2024. január 23. Online: <https://ecfr.eu/publication/a-sharp-right-turn-a-forecast-for-the-2024-european-parliament-elections/>
- Environment [é. n.]. *The Left*. Online: <https://left.eu/environment/>
- European Greens (2024): *Courage to Change: Manifesto 2024*. Online: https://datocms-assets.com/87481/1707409268-european-green-party_manifesto-2024_courage-to-change.pdf?utm_campaign=Lyon%20Congress%202024&utm_medium=email&_hsmi=82860012
- European Parliament Election 2024 (2024). *Europe Elects*. Online: <https://europeelects.eu/ep2024/>

¹⁴ GRIERA – BOURGERY-GONSE 2024.

¹⁵ Environment [é. n.].

¹⁶ CUNNINGHAM et al. 2024.

Vajon megismétlődik a zöldhullám a parlamenti választásokon?

- Európai Parlament (2019a): Képviselőcsoportok az Európai Parlamentben 2019–2024. Online: <https://results.elections.europa.eu/en/european-results/2019-2024/constitutive-session/>
- Európai Parlament (2019b): Eredmények nemzeti pártok szerint: 2019–2024. Online: <https://results.elections.europa.eu/en/seats-political-group-country/2019-2024/outgoing-parliament/>
- Fridays for Future Movement–Inspiration and Action [é. n.]. *Champions of the Earth*. Online: <https://unep.org/championsofearth/laureates/2019/fridays-future-movement>
- GOULDING CARROLL, Sean (2024): EPP Group Vows to Revise Combustion Engine Ban ‘as Soon as Possible’. *Euractiv*, 2024. január 23. <https://euractiv.com/section/transport/news/epp-group-vows-to-revise-combustion-engine-ban-as-soon-as-possible/>
- GRIERA, Max – BOURGERY-GONSE, Théo (2024): EU Liberals’ New Chief Hayer Rallies Farmers, Opposes Reopening Green Deal Files Next Term. *Euractiv*, 2024. január 25. Online: <https://euractiv.com/section/politics/news/eu-liberals-new-chief-hayer-rallies-farmers-opposes-reopening-green-deal-files-next-term/>
- LAZARUS, Anton (2019): 5 Things We’ve Learnt About the ‘Green Wave’ Election. *META*, 2019. május 27. Online: <https://meta.eeb.org/2019/05/27/5-things-weve-learnt-about-the-green-wave-election/>
- No Green Deal Without a Social Deal (2020). *European Economic and Social Committee*, 2020. február 20. Online: <https://eesc.europa.eu/hu/our-work/opinions-information-reports/opinions/no-green-deal-without-social-deal>
- SIMON, Frédéric (2024): EU’s Looming Green Election Backlash – Here’s What to Expect. *Euractiv*, 2024. január 31. Online: <https://euractiv.com/section/energy-environment/news/eus-looming-green-election-backlash-heres-what-to-expect/>
- TÁRNOK Balázs (2024): Középpontban az európai mezőgazdaság védelme. *Ludovika.hu*, 2024. február 7. Online: <https://ludovika.hu/blogok/ot-perc-europa-blog/2024/02/07/kozeppontban-az-europai-mezogazdasag-vedelme/>
- TAYLOR, Kira (2023): EU’s Nature Restoration Law Hangs in the Balance Ahead of Decisive July Vote. *Euractiv*, 2023. június 28. Online: <https://euractiv.com/section/climate-environment/news/eus-nature-restoration-law-in-the-balance-ahead-of-decisive-july-vote/>
- TÓTH Bettina (2023): Mi lesz veled, Green Deal? *Ludovika.hu*, 2023. augusztus 31. Online: <https://ludovika.hu/blogok/ot-perc-europa-blog/2023/08/31/mi-lesz-veled-green-deal/>